were found. Parts of stone and concrete gravestone slabs (epitaphs) and cast iron crosses were found. Over 10 sheet metal plates, which were fastened to the crosses with the individual's full name, date of birth, and date of death, were collected. These plates are generally in the shape of an armorial shield and more rarely a band with upturned ends or a rectangular plate.

Robertas Žukovskis

Senkapio tyrimai Aguonų g. 10 Vilniuje

2007 m. vasarą APC „Antiqua“ tęsė 2006 m. pradėtus archeologinius tyrinėjimus Vilniuje, Aguonų g. 10. 2006 m. archeologinių tyrinėjimų metu buvusios Vilniaus staklių gamyklos „Komunaras“ teritorijos R dalyje ištirtas 480 m^2 plotas. Tyrimų vieta priklauso Vilniaus senamiesčio 89 kvartalui. 1737 m. Vilniaus miesto Fiurstenhofo plane ši vieta pavaizduota kaip neapgyvendinta kalvota vietovė. 1808 ir 1845 m. Vilniaus miesto planuose teritorija taip pat neužstatyta. 1938 m. sudarytame miesto plane teritorijos užstatymas dar nežymus. Tik XX a. II pusėje pastačius gamyklą beveik visa teritorija užstatyta įvairios paskirties gamybiniais pastatais.

2006 m. archeologinių tyrinėjimų metu aptiktas statant gamyklą smarkiai suardytas ir iki tol Vilniaus miesto archeologinėje medžiagoje neužfiksuotas senkapis, pagal aptiktus negausius radinius datuojamas XV–XVI a. Surasti 109 kapai, juose aptikti 150 individų skeletai ar jų fragmentai.

Siekiant ištirti, ar likusioje užstatyti numatomoje teritorijoje – į R nuo 2006 m. tyrimų ploto – dar išlikę kapų, atlikti žvalgomieji

1 pav. Archeologinių tyrimų plotas 4 Aguonų g. 10, Vilniuje iš V pusės. R. Žukovskio nuotr.

Fig. 1. Excavation area 4 at Aguonų St. 10 as viewed from the W.

3 pav. Preparuojami kapai. Vaizdas iš V pusės. R. Žukovskio nuotr.

Fig. 3. The burial sites are being prepared. View from the W.

2 pav. Ploto 4 bendras vaizdas iš V pusės. R. Žukovskio nuotr.

Fig. 2. General view of area 4 from the W.

archeologiniai tyrinėjimai. Iškasta 10 šurfų (bendras 55 m^2 plotas). Penkiuose šurfuose (1–4, 9) fiksuotas 1,3–1,7 m storio kultūrinis sluoksnis, susiformavęs XIX(?) – XX a. Šurfe 3 atkastas mūrinio XX a. pirmos pusės pamato fragmentas. Taip pat aptikti pavieniai archeologiniai radiniai, datuojami XVII–XIX a. Dviejuose šurfuose (1–2) prie PR jau iškastos pamato duobės pakraščio aptikti nesuardyti griautiniai žmonių kapai. Kituose 8 šurfuose kapų pėdsakų neaptikta.

Teritoriją, esančią tarp šurfų 1–2, nuspręsta apjungti į vientisą tyrimų ***plotą 4*** (plotui suteikta tęstinė numeracija) (1–2 pav.). 2007 m. liepos–rugpjūčio mėnesiais vykdytų archeologinių tyrimų metu ištirtas 152 m^2 plotas.

Viršutinis suplūktas griuvenų, šiukšlių ir maišytos pilkos žemės sluoksnis nukastas mechanizuotai. Pasiekus smėlio sluoksnį (apie 1,5 m gylyje) kasta rankiniu būdu. Pasluoksniui skutant smėlį įvairiose perkasos vietose aptikti griautiniai žmonių kapai (iš viso 10 kapų, kurių numeracija tęstinė (110–119)). Grupiniai kapai (bei kartu aptiktos kaulų sąvartos) žymeti vienu numeriu.

Kapų paieška apsunkino tai, jog nebuvo matomi ryškūs laidojimo duobių ar karstų kontūrai. Skeletai bei pavieniai kaulai aptikti sausame supustyto smėlio sluoksnyje (3 pav.). Sunku pasakyti, ar mirusieji buvo laidoti karstuose – neaptikta jokių medžio ar geležinių vinių liekanų (nors sausame smėlyje jos galėjo visiškai sunykti). Nesurasta ir jokių įkapių. Tik kape 116 (skeletas I) prie mirusiojo pėdos kaulų rasti sunykusios odinės avalynės fragmentai. Šalia kapų duobių fiksuotas nejudinto smėlio įžemis. Kapų duobės tarpusavyje nesijungė, atstumas tarp jų – 2–3 m. Toks kapų tankumas leidžia daryti prielaidą, jog šioje vietoje buvęs kapinių pakraštys.

Tik trijuose kapuose (110, 113, 115) rasta po vieną skeletą. Kituose palaidota nuo 3 iki 15 mirusiųjų. Iš viso kapuose aptikti 66 asmenų skeletai arba jų fragmentai (27 moterų, 19 vyrų ir 20 vaikų ir paauglių). Atsitiktiniai kaulai iš viršutinio sujaukto sluoksnio priklausė ne mažiau kaip 12 asmenų.

Daugumos moterų amžius – 25–35 m. (21 iš 27). Vyrų amžius pasiskirstęs įvairiai: nuo 16–18 iki 45 metų. Tik vienas jų sulaukė 50–60 m. amžiaus. Vaikų ir paauglių amžius – 1–15 m. Atlikus kaulų antropologinę analizę neaptikta mirtį sukėlusių traumų ar ligų pėdsakų.

Visi mirusieji laidoti aukštielninki V, PV arba ŠV kryptimi. Tik viena mirusioji (kapas 118, skeletas I) palaidota galva į Š pusę. Kojos ištiestos, rankų padėtis įvairi. Dažnai mirusieji guldyti arti vienas kito, viename gylyje. Tai leidžia teigti, jog jie palaidoti vienu metu. Didesnė dalis griaučių išliko nesuardyta, kiti iš dalies ar smarkiai apardyti laidojant į tą pačią vietą keletą kartų. Kapuose 118–119 mirusieji laidoti keliais lygiais.

Pažymėtina, jog skeletai aptikti kur kas giliau (2–2,3 m gylyje nuo buvusio žemės paviršiaus), nei rasti 2006 m. archeologinių tyrimų metu (buvo aptinkami vos 40–60 cm gylyje). Tai juos apsaugojo nuo XX a. čia vykusių statybų. Kapinių egzistavimo metu čia veikiausiai buvo kalvos šlaitas, kapinių pakraštys, kuris vėliau, lyginant kalvos viršūnę, buvo užpiltas, taip pat ir atvežtinėmis žemėmis bei šiukšlėmis. Tai rodo virš kapų (ypač perkasos P dalyje) susiformavęs storas (iki 3 m) buitinių šiukšlių, anglių sluoksnis. Virš kapo 119 buvusioje šiukšlių duobėje aptikta įvairių stiklinių butelių, glazūruotos ir neglazūruotos buitinės keramikos šukių, datuojamų XVII–XIX a.

Aptikti kapai, be abejonės, priklauso tam pačiam 2006 m. archeologinių tyrimų metu aptiktam XV–XVI a. senkapiui. Nedidelis kapų tankumas leidžia daryti prielaidą, jog čia buvęs kapinių pakraštys. O didelis gylis (2–2,5 m) rodo, kad kapai buvę kalvos šlaite, kuris laikui bėgant buvo užpiltas. Aptikti grupiniai kapai leidžia daryti prielaidą, jog čia galėjo būti palaidotos maro ar kitokių ligų, epidemijų aukos.

The excavation in the old Vilnius cemetery at Aguonų St. 10

In 2007 APC „Antiqua" continued the excavation of the 15th–16th-century old cemetery discovered in 2006 at Aguonų St. 10. Area 4 (152 m^2) (Figs. 1– 2), in which 10 human inhumation burials were discovered (Fig. 3), was excavated to the E of the area investigated in 2006. 1 skeleton was found in each of 3 burials; 3–15 individuals were interred in each of the other burials. In all the complete or partial skeletons of 66 individuals were discovered (27 women, 19 men, and 20 children and adolescents). After conducting an anthropological analysis on the bones, no traces of any fatal trauma or disease were discovered. Almost all of the individuals were interred in a supine position in a W, SW, or NW direction. In many cases, the individuals were laid close to one another at the same depth. This allows one to assert that they were interred at one time and could have been the victims of the plague or another disease or epidemic. No traces of grave goods or coffins were discovered. The sparse burial density shows that this is the cemetery's former edge.